

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (deveti senat)

z dne 6. septembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Člen 82 PDEU – Pravica do obveščeniosti v kazenskem postopku – Pravica do obveščeniosti o obdolžitvah – Direktiva 2012/13/EU – Člen 6(1) – Področje uporabe – Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Učinkovito sodno varstvo – Pritožba v zvezi s pretirano dolгим trajanjem kazenskega postopka – Nacionalna ureditev, ki vložitev take pritožbe dovoljuje le osebam s statusom osumljenca ali obdolženca – Člen 267 PDEU – Člen 53(2) Poslovnika Sodišča – Očitna nepristojnost“

V zadevi C-95/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Judecătoria Târgu-Mureş (prvostopenjsko sodišče v Târgu-Mureşu, Romunija) z odločbo z dne 28. januarja 2022, ki je na Sodišče prispela 11. februarja 2022, v postopku, ki ga je sprožila

Delgaz Grid SA,

SODIŠČE (deveti senat)

v sestavi S. Rodin, predsednik senata, C. Lycourgos (poročevalec), predsednik četrtega senata v funkciji sodnika devetega senata, in J.-C. Bonichot, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da odloči z obrazloženim sklepom v skladu s členom 53(2) Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku (UL 2012, L 142, str. 1), člena 82 PDEU in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

* Jezik postopka: romunščina.

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru postopka, ki ga je družba Delgaz Grid SA sprožila zaradi trajanja kazenskega postopka, ki ga je uvedlo Parchetul de pe lângă Judecătoria Alba Iulia (državno tožilstvo pri prvostopenjskem sodišču v Albi Iulii, Romunija; v nadaljevanju: državno tožilstvo) zaradi kaznivih dejanj goljufije, ponarejanja in uporabe ponarejenih listin, zaradi česar so končni potrošniki plačali višje račune za plin.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 1 Direktive 2012/13, naslovljen „Vsebina“, določa:

„Ta direktiva določa pravila glede pravice do obveščeniosti osumljenih ali obdolženih oseb o njihovih pravicah v okviru kazenskega postopka in obdolžitvah zoper njih. Prav tako določa pravila glede pravice do obveščeniosti oseb, za katere je izdan evropski nalog za prijetje, o njihovih pravicah.“

- 4 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice seznanijo osebe, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja, do zaključka postopka, torej dokončne in pravnomočne odločbe o tem, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje in glede na primer, vključno z izrekom kazni ter odločitvijo o vseh pritožbah.“

- 5 Člen 4 navedene direktive se nanaša na obvestilo o pravicah ob prijetju ali pridržanju osumljenih ali obdolženih oseb, člen 5 te direktive pa na tako obvestilo v okviru postopkov v zvezi z evropskim nalogom za prijetje.

- 6 Člen 6(1) iste direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe obveščene o kaznivem dejanju, katerega so osumljene ali obdolžene. Te informacije se podajo nemudoma in tako podrobno, kolikor je to potrebno za zaščito poštenosti postopka in učinkovito uveljavljanje pravice do obrambe.“

Romunsko pravo

- 7 Člen 488a Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (zakon št. 135/2010 o zakoniku o kazenskem postopku) z dne 1. julija 2010 (*Monitorul Oficial al României*, del I, št. 486 z dne 15. julija 2010) (v nadaljevanju: zakonik o kazenskem postopku), naslovljen „Vložitev ugovora“, določa:

„1. Če kazenski postopek ali sojenje ne poteka v razumnem roku, se lahko vloži ugovor s prošnjo za pospešitev postopka.

2. Ugovor lahko vložijo osumljenec, obdolženec, žrtev, oškodovanec in stranka, odgovorna po civilnem pravu. Med postopkom lahko ugovor vloži tudi tožilec.

[...]

Postopek v glavni stvari, vprašanje za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

- 8 Inspectoratul de Poliție Județean Alba – Serviciul de Investigare a Criminalității Economice (policijski inšpektorat okrožja Alba – oddelek za preiskovanje gospodarske kriminalitete, Romunija) je uvedel preiskavo zoper zaposlene družbe Delgaz Grid, ki naj bi med drugim v svojo korist odtujili material ali blago, ki jim je bilo zaupano v upravljanje, omogočali odtujevanje goriva s sestavo ponarejenih listin in izvajali dejavnosti, ki lahko povzročajo izgubo in ogrozijo ustrezno delovanje preskrbe. Na podlagi navedene preiskave je bil 2. julija 2019 uveden kazenski pregon, zlasti zaradi zlorabe položaja in poneverbe sredstev, ki je bil 8. januarja 2020 razširjen na kazniva dejanja goljufije ter ponarejanja in uporabe ponarejenih listin. V zvezi z navedenim pregonom je bil pri državnem tožilstvu odprt kazenski spis.
- 9 Državno tožilstvo je 29. oktobra 2020 preiskavo razdelilo tako, da je bila v zvezi s kazenskim postopkom zaradi kaznivih dejanj goljufije ter ponarejanja in uporabe ponarejenih listin odprta ločena kazenska zadeva, ki je predmet postopka v glavni stvari. Med preiskavo v okviru te kazenske zadeve je bilo na sedežu družbe Delgaz Grid opravljenih približno 87 hišnih preiskav, na podlagi katerih je bilo zaseženih več listin, približno 174 zaposlenih ali nekdanjih zaposlenih pa je bilo zaslišanih kot priče.
- 10 Družba Delgaz Grid je 21. julija 2021 pri Judecătoria Târgu-Mureș (prvostopenjsko sodišče v Târgu-Mureșu, Romunija), ki je predložitveno sodišče, vložila ugovor zaradi trajanja kazenskega postopka, ki naj bi se po njenem mnenju neupravičeno podaljševal.
- 11 Državno tožilstvo je 4. avgusta 2021 predlagalo, naj se to pravno sredstvo zavrže kot nedopustno, ker družba Delgaz Grid v kazenskem postopku v glavni stvari nima statusa osumljenca ali obdolženca, ki pa se v skladu z zakonikom o kazenskem postopku zahteva za vložitev takega pravnega sredstva.
- 12 V zvezi s tem družba Delgaz Grid v bistvu trdi, da je nacionalna ureditev, po kateri lahko oseba trajanju kazenskega postopka ugovarja le, če je uradno obveščena o tem, da je v kazenskem postopku osumljenec ali obdolženec, v nasprotju s pravom Unije. Zlasti meni, da bi bilo treba glede na to, da pojma „osumljene“ ali „obdolžene osebe“ v Direktivi 2012/13 nista opredeljena, ugotoviti, ali ta pojma zajemata osebe, ki imajo *de facto* tak status.
- 13 Predložitveno sodišče meni, da položaj iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe prava Unije, ker družba Delgaz Grid trdi, da je nacionalna zakonodaja, ki ureja postopek z ugovorom zaradi trajanja kazenskega postopka iz člena 488a(2) zakonika o kazenskem postopku, ob upoštevanju sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice v nasprotju s pravom Unije, zlasti s členom 6(1) Direktive 2012/13, členom 47 Listine in členom 82 PDEU.
- 14 To sodišče navaja, da bo odgovor Sodišča na zastavljeno vprašanje vplival na izid postopka v glavni stvari. V zvezi s tem pojasnjuje, prvič, da je Curtea Constituțională (ustavno sodišče, Romunija) določbe člena 488a(2) zakonika o kazenskem postopku razglasilo za skladne z romunsko ustavo, drugič, da je kazenski postopek v času, ko je družba Delgaz Grid vložila ugovor zoper trajanje kazenskega postopka iz postopka v glavni stvari, temeljil na materialnih dejstvih (kazenski pregon *in rem*) ter da ta družba ni pridobila statusa osumljenca ali obdolženca, tretjič, da romunski zakonodajalec možnost vložitve pravnega sredstva na podlagi nacionalne zakonodaje v primeru

neupravičenega podaljšanja kazenskega postopka priznava samo osebam, ki so kazensko obtožene in so bile o obtožbi uradno obveščene – torej osebam, ki imajo status osumljenca ali obdolženca – ter četrtič in zadnjič, da se v praksi nacionalnih sodišč zahtevki, s katerimi se ugovarja trajanju kazenskega postopka, v položajih, kakršen je ta, v katerem je bila zadeva predložena Sodišču, zavržejo kot nedopustni.

- 15 V teh okoliščinah je Judecătoria Târgu-Mureş (prvostopenjsko sodišče v Târgu-Mureşu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 6(1) direktive [2012/13] v povezavi s členom 82 PDEU in določbami člena 47 [Listine], ki se nanašajo na pravico do učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja, nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da osebe, ki so kazensko obtožene, vendar o obtožbi zoper njih niso bile uradno obveščene, nimajo pravice ugovarjati predolgemu trajanju kazenskega postopka, v okviru katerega se zoper njih vodi preiskava?“

- 16 Predložitveno sodišče je na podlagi člena 105(1) Poslovnika Sodišča predlagalo obravnavo te zadeve po hitrem postopku.

Pristojnost Sodišča

- 17 V skladu s členom 53(2) Poslovnika lahko Sodišče, če očitno ni pristojno za odločanje o zadevi, po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom, ne da bi nadaljevalo postopek.

- 18 To določbo je treba uporabiti v tej zadevi.

- 19 V skladu z ustaljeno sodno prakso lahko Sodišče v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU pravo Unije razlaga le v mejah pristojnosti, ki so mu dodeljene (sodba z dne 19. novembra 2019, A. K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, točka 77 in navedena sodna praksa).

- 20 Direktiva 2012/13 v skladu s členom 1 določa pravila glede pravice do obveščenosti osumljenih ali obdolženih oseb o njihovih pravicah v okviru kazenskega postopka in obdolžitvah zoper njih.

- 21 V skladu s členom 2(1) te direktive se ta uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice seznanijo osebe, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja, do zaključka postopka, torej dokončne in pravnomočne odločbe o tem, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje in glede na primer, vključno z izrekom kazni ter odločitvijo o vseh pritožbah.

- 22 Člen 6(1) navedene direktive, na katerega se sklicuje predložitveno sodišče, določa, da države članice zagotovijo, da so osumljene ali obdolžene osebe obveščene o kaznivem dejanju, katerega so osumljene ali obdolžene. Te informacije se podajo nemudoma in tako podrobno, kolikor je to potrebno za zaščito poštenosti postopka in učinkovito uveljavljanje pravice do obrambe.

- 23 V obravnavanem primeru družba Delgaz Grid izpodbija nezmožnost vložitve pravnega sredstva na podlagi člena 488a zakonika o kazenskem postopku, s katerim bi ugovarjala predolgemu trajanju kazenskih postopkov v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih je po svoji oceni osumljena, ker tako pravno sredstvo v skladu z navedeno določbo lahko vložijo samo osebe, ki so „osumljene“ ali „obdolžene“, kar pa družba Delgaz Grid ni.

- 24 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da kljub besedilu predloženega vprašanja, iz katerega bi bilo mogoče sklepati, da je bila zoper družbo Delgaz Grid vložena kazenska obtožba, iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da to ne drži. Zadevni kazenski postopek zoper družbo Delgaz Grid ob vložitvi pravnega sredstva na podlagi člena 488a zakonika o kazenskem postopku še ni bil uveden, navedena družba pa ni prejela uradnega obvestila o obtožbi zoper njo.
- 25 Kot je navedeno v točkah 20 in 21 tega sklepa, pa Direktiva 2012/13 določa zgolj pravila glede pravice do obveščenosti osumljenih ali obdolženih oseb o njihovih pravicah v okviru kazenskega postopka in obdolžitvah zoper njih od trenutka, ko jih pristojni organi seznanijo, da so osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja.
- 26 V teh okoliščinah je treba, ker družba Delgaz Grid ni v kazenskem postopku in ker je pristojni nacionalni organi o tem niso obvestili, šteti, da položaj iz postopka v glavni stvari ne spada na področje uporabe Direktive 2012/13 in se zato njen člen 6(1), na katerega se nanaša postavljeno vprašanje, v obravnavanem primeru ne uporablja.
- 27 Poleg tega člen 82 PDEU, na katerega se sklicuje tudi predložitveno sodišče in s katerim se začenja poglavje 4, naslovljeno „Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah“, iz naslova V Pogodbe DEU v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice, določa ukrepe, ki jih mora sprejeti zakonodajalec Unije zaradi vzpostavitve celovitega sodelovanja med državami članicami na področju kazenskih zadev in določa pravilo, da mora to sodelovanje temeljiti na načelu vzajemnega priznavanja. Ker se navedeni člen nanaša zgolj na institucije Unije, se v obravnavanem primeru ne uporablja (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2012, Vinkov, C-27/11, EU:C:2012:326, točki 41 in 42).
- 28 Nazadnje je treba opozoriti, da je področje uporabe Listine glede ravnanja držav članic opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine uporabljajo za države članice samo, kadar te izvajajo pravo Unije (sodba z dne 16. decembra 2021, AB in drugi (Razveljavitev amnestije), C-203/20, EU:C:2021:1016, točka 37).
- 29 Poleg tega člen 51(1) Listine potrjuje ustaljeno sodno prakso Sodišča, v skladu s katero se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih (sodba z dne 16. decembra 2021, AB in drugi (Razveljavitev amnestije), C-203/20, EU:C:2021:1016, točka 38 in navedena sodna praksa).
- 30 Kadar pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, Sodišče torej ni pristojno za njegovo obravnavo, morebiti uveljavljane določbe Listine pa same po sebi ne morejo utemeljiti te pristojnosti (sodba z dne 16. decembra 2021, AB in drugi (Razveljavitev amnestije), C-203/20, EU:C:2021:1016, točka 39).
- 31 Tako je v obravnavanem primeru, zato je treba šteti, da se člen 47 Listine ne uporablja.
- 32 Ker torej v obravnavanem primeru ni mogoče uporabiti nobene od treh določb, katerih razlago predlaga predložitveno sodišče, je treba na podlagi člena 53(2) Poslovnika ugotoviti, da Sodišče očitno ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo Judecătoria Târgu-Mureş (prvostopenjsko sodišče v Târgu-Mureşu).
- 33 V teh okoliščinah Sodišču ni treba odločati o predlogu predložitvenega sodišča, naj se ta zadeva obravnava po hitrem postopku.

Stroški

- 34 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) sklenilo:

Sodišče Evropske unije očitno ni pristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo Judecătoria Târgu-Mureş (prvostopenjsko sodišče v Târgu-Mureşu, Romunija) z odločbo z dne 28. januarja 2022.

Podpisi